

Ochrona małych waleni (ASCOBANS)

[Porozumienie o ochronie małych waleni Bałtyku, Północno-Wschodniego Atlantyku, Morza Irlandzkiego i Morza Północnego \(ASCOBANS\) \(plik .pdf, rozmiar: 37,2 kB\)](#) pod auspicjami konwencji bońskiej zostało zawarte 17 marca 1992 r. w Nowym Jorku, weszło w życie w 1994 r. Rzeczpospolita Polska jest stroną porozumienia od 1996 r.

Celem porozumienia jest ochrona wszystkich gatunków, podgatunków i populacji waleni zębowych występujących w obu morzach, z wyłączeniem kaszalota. Porozumienie zawarto, uznając, że zwierzęta te są i powinny pozostać integralną częścią ekosystemów morskich. Zawarcie porozumienia było również wyrazem zaniepokojenia społeczności międzynarodowej stanem populacji małych waleni i drastycznym spadkiem ilości osobników.

Małe walenie

Wieloryby, delfiny i morświny są ssakami morskimi i należą do rzędu waleni (*Cetacea*). Obecnie występują dwa podrzędy waleni. Gatunki z podrzędu fiszbinowców (*Mysticeti*) nie posiadają zębów, tylko grzebieniaste z płyty rogowe zwane fiszbinami, służącymi im do filtrowania pożywienia z wchłanianej wody. Są przeważnie bardzo dużymi zwierzętami. Należy do nich między innymi płetwal błękitny, największe obecnie żyjące zwierzę na ziemi. Natomiast większość gatunków z podrzędu zębowców (*Odontoceti*) to zwierzęta znacznie mniejsze stąd zbiorowe określenie „małe walenie”. Żywią się one rybami i głowonogami.

Obszar występowania

Małe walenie spotyka się prawie we wszystkich morzach świata i w niektórych rzekach. Wiele gatunków występuje w Morzu Północnym, w północno-wschodnim Atlantyku oraz w Morzu Irlandzkim. Jedynym małym waleniem żyjącym w Morzu Bałtyckim jest morświn.

Zagrożenia

Ze wszystkich zagrożeń przyłów, czyli przypadkowe zaplątanie się w sieć rybacką, uważany jest za najpoważniejsze. Każdego roku tonie kilka tysięcy małych waleni, które zaplątując się w sieci, nie mogą wynurzyć się nad powierzchnię, by zaczerpnąć powietrza. Innym poważnym problemem jest zanieczyszczenie morza. Substancje toksyczne, takie jak metale ciężkie i trudno rozkładalne związki organiczne (np. PCB), dostają się do łańcucha pokarmowego i odkładają się w tkankach ciała ssaków morskich, poważnie wpływając na stan ich zdrowia. Żegluga handlowa, działalność przemysłowa (np. wbijanie pali i badania sejsmiczne), eksplozje i niektóre urządzenia sonarowe stosowane w marynarce wojennej są przyczyną hałasu podwodnego. Te zakłócenia akustyczne mogą prowadzić do zaburzeń zachowania, uszkodzeń ciała, a nawet do śmierci. Czynnikiem budzącym coraz większy niepokój jest nasilający się ruch statków, będących powodem coraz częstszych kolizji z waleniami.

Zależnie od obszaru i gatunku, wzrost zagrożeń oraz ich skutki są różne. Dramatycznym przykładem jest spadek liczebności morświnów w cieśninach Wielkiego i Małego Bełtu oraz w Bałtyku właściwym. Od lat 30. XX wieku zauważamy silny spadek liczebności ich populacji, któremu

towarzyszy zanikanie morświnów z dużych zajmowanych wcześniej obszarów. Dzisiaj morświny występują jeszcze pospolicie w cieśninach Kattegat, Wielki i Mały Bełt. Dużo rzadziej obserwuje się je wzdłuż niemieckich, polskich i szwedzkich wybrzeży Morza Bałtyckiego.

Ustalenie wpływu wszystkich działań ludzkich na ssaki morskie jest bardzo trudne. Jasne jest jednak, że cierpią one także z powodu wynikającego z przełowienia ograniczania ich bazy pokarmowej.

Przydatne linki:

[Oficjalna strona internetowa porozumienia o ochronie małych waleni Bałtyku i Morza Północnego \(ASCOBANS\)](#)

Roczny Raport Krajowy ASCOBANS 2017: [wersja polska \(plik .doc, rozmiar: 168 kB\)](#); [wersja angielska \(plik .doc, rozmiar: 159 kB\)](#)

Roczny Raport Krajowy ASCOBANS 2016: [wersja polska \(plik .doc, rozmiar: 57 kB\)](#); [wersja angielska \(plik .doc, rozmiar: 52 kB\)](#)

Roczny Raport Krajowy ASCOBANS 2015: [wersja polska \(plik .doc, rozmiar: 146 kB\)](#); [wersja angielska \(plik .doc, rozmiar: 55 kB\)](#)

Roczny Raport Krajowy ASCOBANS 2014: [wersja polska \(plik .pdf, rozmiar: 313 kB\)](#); [wersja angielska \(plik .pdf, rozmiar: 210 kB\)](#)

Roczny Raport Krajowy ASCOBANS 2013: [wersja polska \(plik .pdf, rozmiar: 261 kB\)](#); [wersja angielska \(plik .pdf, rozmiar: 261 kB\)](#)

Roczny Raport Krajowy ASCOBANS 2012: [wersja polska \(plik .pdf, rozmiar: 211 kB\)](#); [wersja angielska \(plik .pdf, rozmiar: 251 kB\)](#)